

G.E.TAHIRZADƏ

filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, baş müəllim

e-mail: gunay802002@yahoo.com

[:https://orcid.org/0009-0008-2853-8212](https://orcid.org/0009-0008-2853-8212)**Azərbaycan Dillər Universiteti**

(Bakı şəh., Nəsimi r., Təbriz küç., 81)

10.62021/0026-0028.2025.3.195

İNGİLİS ATALAR SÖZLƏRİ VƏ DEYİMLƏRİN İŞLƏNMƏ MƏQSƏDİ

Xülasə. Atalar sözləri və deyimlər hər bir xalqın dilində dərin mənalar daşıyan, müdrik ifadələrdir. İngilis dilində bu ifadələr nəsihətverici, təcrübəni ümumiləşdirən və sosial münasibətləri tənzimləyən xarakter daşıyır. Onlar gündəlik danışqda, ədəbi və publisistik mətnlərdə işlənərək nitqə obrazlılıq və dərinlik verir. İngilis atalar sözləri qısa, lakin mənalı ifadələrlə müxtəlif həyat hadisələrini əhatə edir. Onlar zamanla formalaşaraq cəmiyyətin düşüncə tərzini əks etdirir. Deyimlər isə məcazi ifadə tərzinə malikdir və kontekstdə spesifik fikir və hissləri çatdırır. Bu səbəbdən dil öyrənənlər üçün həm çətin, həm də maraqlı hesab olunur. Bu ifadələr nitqi təsirli və yadda qalan edir, danışanın fikirlərinə dərinlik və mədəni zənginlik qatır, əxlaqi dəyərləri təbliğ edir. Beləliklə, atalar sözləri və deyimlər yalnız dil deyil, həm də mədəniyyətin bir parçası kimi dəyərləndirilir. İngilis dilində bu ifadələrin öyrənilməsi həm dil bacarıqlarını, həm də həmin xalqın dünyagörüşünü anlamağı təmin edir. Bu baxımdan, onların öyrənilməsi linqvistik və mədəni inkişaf üçün mühüm əhəmiyyət daşıyır.

Açar sözlər: İngilis atalar sözləri, deyimlər, obrazlı ifadələr, məcazilik, ünsiyyət mədəniyyəti, mədəni dəyərlər, həyat təcrübəsi, dilin funksiyası

Giriş.

Hər bir xalqın milli-mədəni kimliyinin ayrılmaz hissəsi olan atalar sözləri və deyimlər nəsillərin həyat təcrübəsi, müşahidəsi və mənəvi dünyagörüşünün nəticəsində formalaşaraq dilə oturuşmuş ifadə vahidləridir. Atalar sözləri bəşəriyyətin ilkin dövrlərindən başlayaraq, insanların yaşadığı mühit, keçirdiyi hadisələr və qarşılaşdığı sosial problemlər əsasında yaranmışdır. Bu ifadələr xalqın yaddaşında kök salmış, həyatın müxtəlif sahələrinə dair ümumiləşdirilmiş fikirləri əks etdirməklə yanaşı, həm də nəsihət və təlimat xarakteri daşımışdır. Bu baxımdan, atalar sözləri və deyimlər yalnız dilin ifadə vasitəsi deyil, eyni zamanda cəmiyyətin mənəvi-mədəni irsinin daşıyıcısı və ötürücüsü olmuşdur. İngilis dilindəki atalar sözləri və deyimlər də bu mənada xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Onlar yalnız bir xalqın deyil, bütövlükdə Qərbi dünyasının həyat təcrübəsini, etik-moral dəyərlərini və sosial davranış normalarını özündə cəmləyən ifadələrdir. Bu ifadələr təkcə gündəlik ünsiyyətdə deyil, həmçinin ədəbi və publisistik əsərlərdə, dini mətnlərdə, eləcə də təhsil prosesində geniş istifadə edilir. Əsrlər boyu müxtəlif dillərə tərcümə olunaraq yayılmış bu ifadələr, xüsusilə İncilin və digər dini mətnlərin təsiri ilə daha da geniş miqyasda yayılmış və sabitləşmişdir. Atalar sözlərinin və deyimlərin yaranma tarixi, onların mənəvi-tərbiyəvi funksiyası və ictimai rolu müasir dövrdə də aktuallığını qorumaqdadır. Bu ifadələr həm də ingilis dilini öyrənənlər üçün dərin mədəni anlayış formalaşdırmaqda, dilin incəliklərini mənimsəməkdə və nitqi zənginləşdirməkdə mühüm rol oynayır. Bu səbəbdən, ingilis atalar sözləri və deyimlərinin təkcə leksik-semantik deyil, həm də tarixi-mədəni və pedaqoji baxımdan təhlil edilməsi zəruridir. Məhz bu mövzunun aktuallığı qeyd olunan ifadələrin yaranma mənbələrinə, inkişaf tarixinə və müasir istifadəsinə dair elmi təhlili zəruri edir [1, s. 34].

İngilis atalar sözləri və deyimlərinin tarixi ilə tanış olduqdan, onların formalaşma xüsusiyyətlərini analiz etdikdən sonra bu ifadələrin qədim dövrlərdən bəri dil və mədəniyyət daxilində nə kimi faydalar verdiyini araşdırmaq vacib sayılır. Aşağıdakı nümunələrdə bəzi mənalı və tərbiyəvi xarakter daşıyan atalar sözlərinə nəzər salmaq olar:

Ədalətsiz yollarla əldə olunan böyük qazandı, zəhmətlə qazanılan kiçik miqdarda pul daha dəyərlidir [4, s. 60].

Danışmazdan öncə dinləməyi öyrən [4, s. 67].

Öz əlinin malı, özgənin malından üstündür [4, s. 87].

Bu tipli ifadələr artıq toplumun ümumi dünyagörüşünə daxil olub və gündəlik ünsiyyətə geniş istifadə olunmaqdadır. Tarix boyu xristianlığın yayılmasında əhəmiyyətli rol oynayan Müqəddəs Kitab (İncil) müxtəlif dillərə tərcümə olunmuş və onun tərkibində yer alan hikmətli kəlamlar bir çox ölkələrin mədəniyyətinə demək olar ki, dəyişməz şəkildə daxil olmuşdur. Beləliklə, atalar sözləri və deyimlər qədimdən bəri xüsusilə gənc və həyat təcrübəsi az olan şəxslərə öyüd-nəsihət vermək məqsədilə istifadə edilmiş, dini təlimlər də bu prosesdə mühüm rol oynamışdır. Dünyadakı hər bir xalq özünəməxsus atalar sözləri xəzinəsinə malikdir. Tədqiqatçılar bu sahədə geniş təcrübəyə sahibdirlər. Bu sahənin tanınmış araşdırmaçısı Volfqanq Mieder hesab edir ki, Avropada atalar sözlərinin parlaq inkişaf dövrü XVI və XVII əsrlərə təsadüf edir. Bu dövrlərdə atalar sözlərinin sistemli şəkildə toplanmasına başlanmışdır. Ən məşhur kolleksiyalardan biri Rotterdamlı Erasmus tərəfindən hazırlanmış və “Collectanea” adlı əsər 1500-cü ildə nəşr olunmuşdur. Bu topluda 818 atalar sözünə yer verilmiş, izahları isə Latin və yunan dillərində təqdim edilmişdir. Sonralar bu kitabın genişləndirilmiş versiyası “Chilades” adı ilə 1508-ci ildə çap olunmuşdur [3, s. 44].

Əlamətdar haldır ki, XX əsrdə, xüsusilə iş dünyası və menecment təhsilinin inkişaf etdiyi dövrdə, əvvəlki dövrlərin ifadələri yenidən gündəmə gəlmiş və müxtəlif sahələrdə istifadəyə başlamışdır. Hətta bu ifadələrin bəziləri müasir dövrdə də “atalar sözü statusu” ilə cəmiyyətə təqdim olunur. “Müştəri həmişə haqlıdır” ifadəsi bunun bariz nümunəsidir. Zaman keçdikcə deyimlər də cəmiyyətin dəyişən ehtiyaclarına uyğunlaşaraq ya yenilənmiş, ya da tamamilə yeni deyimlər yaranmışdır. XX əsrdə baş verən sosial və struktur dəyişikliklər insanların yaşayış tərzinə olduğu kimi, onların gündəlik danışığı dilinə də təsir göstərmişdir. Şəhərlərin böyüməsi və həyat ritminin sürətlənməsi ilə iş və karyera ilə bağlı deyimlərin yaranması zərurətə çevrilmişdir. Ədəbi mətnlərdən istifadə etməyin əsas məqsədi tədris və təlimdir. İngilis atalar sözləri bu baxımdan təhsil prosesində mühüm yer tutur. Tarixən onlar yaddaşı inkişaf etdirmək və düşüncə qabiliyyətini artırmaq üçün istifadə olunmuşdur. Bu ifadələr həm yerli ingilislər, həm də ingilis dili öyrənən xarici şəxslər üçün danışığı və yazı bacarıqlarının formalaşmasında xüsusi rol oynayır [2, s. 15].

Atalar sözləri çox zaman nitqə aydınlıq və cazibə verir. Müəlliflər və ya nətiqlər bu ifadələri istifadə etməklə fikirlərini daha təsirli şəkildə ifadə edə bilirlər. Bu cür ifadələr əsasən insanların müşahidələrindən və şəxsi təcrübələrindən doğmuşdur və gündəlik həyatda çox rahat tətbiq olunur. Məsələn, Abraham bildirir ki, atalar sözləri ya gələcəkdə baş verəcək hadisələrə dair xəbərdarlıq, ya da baş vermiş hadisələrdən nəticə çıxarmaq məqsədi daşıyır. Onlar əsasən mənəvi dəyərlərə, ədalətə və insani münasibətlərə əsaslanır. Bu səbəbdən də məsləhət xarakteri daşıyan ifadələrdir. Əsrlərdir ki, bu tip ifadələr insanların əxlaqi prinsiplərini formalaşdırmaqda və həyat hadisələrinə münasibətində istiqamət göstərməkdə köməkçi olmuşdur. Onlar həmçinin insanın daxili hisslərini izah etməyə yardım edir – bəzən sözlərlə ifadə edilə bilməyən duyğular, atalar sözləri ilə asanlıqla açıqlana bilər [1, s. 37].

İngilis frazeologiyasının inkişafına dair araşdırma aparən tədqiqatçılardan Cermak bu ifadələrin tətbiqini iki kateqoriyaya ayırır: tipik və qeyri-tipik istifadə. Tipik formada atalar sözləri əsasən mətnin əvvəlində və ya sonunda yer alır. Qeyri-tipik istifadəyə isə qəzet başlıqları, reklam lövhələri və sorğu formalarında rast gəlinir. Jurnalistika və vizual medianın imkanlarından istifadə etməklə bu ifadələrin tamaşaçıya daha tez çatdırılması hədəflənir. Atalar söz-

ləri şüarlar, kitab adları, açıqcalar və musiqi əsərlərində də tez-tez istifadə olunur. Bu onları həm yadda qalıcı, həm də təsirli edir [2, s. 18].

Honeck atalar sözlərinin şəxsi intellektə təsir etdiyini qeyd edir. Norrick isə vurğulayır ki, bu tip ifadələrin gücü yalnız məna ilə deyil, onu deyən şəxsin səsi, tonu və ritorikası ilə də birbaşa əlaqəlidir. Tanınmış siyasətçilər – Cicero, Abraham Lincoln, Roosevelt, Churchill və hətta Hitler – öz ritorikalarında bu ifadələrdən istifadə etməklə toplum üzərində təsir yaratmağı bacarmışdılar. Atalar sözləri fikirlərin aydın, inandırıcı və səlis şəkildə çatdırılmasında effektiv vasitə sayılır. Bu ifadələr gənc nəslin sosial, siyasi və mədəni biliklərinin formalaşmasına kömək edir və həyatın müxtəlif sahələrinə dair geniş baxış bucağı yaradır. Onlar gənc düşüncələrdə müstəqil təfəkkür və analitik qabiliyyətin inkişafına təkan verir. Müasir ingilis dili tədrisində müəllimlər şagirdlərə bu ifadələri öyrətmək üçün xüsusi metodlar tətbiq edirlər. Məqsəd, şagirdlərin qısa müddətdə bu ifadələri mənimsəməsi və gələcək həyatlarında onları effektiv şəkildə istifadə etməsidir. Atalar sözləri əsasən ibtidai siniflərdən etibarən tədris olunur və burada daha çox ingilis mənşəli nümunələrə üstünlük verilir [4, s. 179].

Bu ifadələr bəzən etnik mövzulardan, ədəbi davranışlardan və mənəvi dəyərlərdən bəhs edir. Heç də təsadüfi deyil ki, bir çox atalar sözləri dini mənbələrdən qaynaqlanır. Ən məşhur nümunələrdən biri “Atalar sözləri kitabı”dır. Bu ifadələr konkret bir dini məzhəbin çərçivəsində məhdudlaşmır və ümumbəşəri xarakter daşıyır. Onlar dini moizələrdə, izahlarda və hətta təbliğat mətnlərində də yer alır. Vizual mədəniyyətdə də atalar sözlərinə geniş yer verilir. Onlar qədim dövrlərdə saxsı qabların üzərində, bəzək əşyalarında və heykəllərdə təsvir olunmuşdur. Müasir dövrdə isə aforizmlər karikatura, plakat və sosial media vasitəsilə yayımlanır. Maraqlıdır ki, bəzi atalar sözlərinə qarşılıq olaraq “anti-atalar sözləri” də yaradılır ki, bu da ədəbiyyatda ironiya və sarkazmın bir vasitəsi kimi istifadə olunur. Bütün bu yanaşmalar bir daha sübut edir ki, atalar sözləri dilin və mədəniyyətin ayrılmaz parçası olmaqla, müəlliflərin ədəbi yaradıcılığında da özünəməxsus yerə malikdir.

Atalar sözləri və deyimlərin əsas funksiyalarından biri cəmiyyətin mənəvi dünyasını formalaşdırmaq, əxlaqi davranış modellərini təbliğ etməkdir. İngilis atalar sözlərində tez-tez “fairness” (ədalətçilik), “honesty” (dürüstlük), “hard work” (zəhmət), “wisdom” (müdrəklik), “prudence” (tədbirlilik) kimi anlayışlar təbliğ olunur. Məsələn, “Honesty is the best policy” (Dürüstlük ən yaxşı siyasətdir) kimi ifadələr insanlara sosial münasibətlərdə səmimiyyət və düzgünlük nümayiş etdirməyin nə qədər dəyərli olduğunu aşılayır.

Bundan əlavə, bu ifadələr zamanla təkcə xalq arasında deyil, həm də ədəbiyyat, siyasət və media dilində də geniş istifadə olunmuşdur. Uilyam Şekspirin əsərlərində, Çarlz Dikkensin romanlarında, hətta çağdaş yazıçılarda belə bu deyimlərə rast gəlmək mümkündür. Bu ifadələr kontekstdən asılı olaraq həm ciddi, həm də ironik məna daşıya bilər. Məsələn, “The early bird catches the worm” (Erkən duran qurd tapar) deyimini həm həyatda təşəbbüskar olmağın faydalarını vurğulayır, həm də məcazi mənada zamanın dəyərini ön plana çəkir [3, s.48].

Atalar sözləri və deyimlərin başqa bir əhəmiyyətli funksiyası dilin obrazlı və bədii imkanlarını genişləndirməkdir. Bu ifadələr fikri qısa, lakin dərin məna ilə çatdırmağa imkan verir. Bu baxımdan, onlar bir növ dilin “poetik lüğəti” kimi çıxış edirlər. İngilis dilini öyrənənlər üçün bu deyimlərin öyrənilməsi yalnız lüğət biliklərini artırmır, həm də onların dilin daxili mədəniyyətinə və ruhuna bələd olmalarına şərait yaradır. Eyni zamanda, deyimlər və atalar sözləri beynəlxalq səviyyədə mədəni dialoqun qurulmasında da mühüm rol oynayır. Qloballaşma dövründə müxtəlif xalqların nümayəndələri arasında mədəni ünsiyyətin qurulması zamanı belə ifadələr vasitəsilə həm ümumi mənəvi dəyərlər paylaşılır, həm də spesifik mədəni fərqlər anlaşılır. Məsələn, bir çox ingilis atalar sözlərinin başqa dillərdə ekvivalentləri mövcuddur, bu da onların ümumbəşəri ideyalar üzərində qurulduğunu göstərir. Tədris mühitində isə bu ifadələrin rolu təkcə dil öyrətməklə məhdudlaşmır. Müəllimlər və təhsil tədqiqatçıları deyim və atalar sözlərini kommunikativ təlim metodlarının bir hissəsi kimi istifadə edirlər. Bu zaman tələbələr kontekstə əsaslanan təhlil aparır, ifadənin leksik və semantik

tərəflərini öyrənməklə yanaşı, onun mənəvi və mədəni anlamını da mənimsəyirlər. Beləliklə, bu ifadələr həm də tənqidi təfəkkür, məntiqi analiz və interpretasiya bacarıqlarını inkişaf etdirmək üçün də əlverişli vasitəyə çevrilir.

İngilis atalar sözləri və deyimləri yalnız gündəlik ünsiyyətdə deyil, həmçinin diplomatiya, psixologiya, biznes, hüquq və digər sahələrdə də uğurla tətbiq olunmaqdadır. Məsələn, “Don’t count your chickens before they hatch” (Cücəni payızda sayarlar) kimi ifadə, maliyyə və biznes sahələrində risklərin qiymətləndirilməsi və ehtiyatlı davranış prinsiplərinin simvolu kimi istifadə olunur. Bu cür deyimlər hadisələrə qiymət vermə zamanı ehtiyatlılıq və gələcəyə yönəlik düşüncə tərzini təbliğ edir. Bundan əlavə, deyimlər və atalar sözləri fərqli kontekstlərdə müxtəlif semantik çalarlara malik ola bilər. Bu isə onların çoxqatlı məna daşıdıqlarını və məcaziliyin yüksək dərəcədə olduğunu sübut edir. Məsələn, “A leopard can’t change its spots” (Can çıxar, xasiyyət çıxmaz) kimi deyimlər insan xarakteri və psixoloji sabitlik barədə ümumiləşdirilmiş müşahidələrə əsaslanır. Bu ifadələr həmçinin interkultural kommunikasiyada – yəni fərqli mədəniyyətlərin nümayəndələrinin qarşılıqlı ünsiyyətində müəyyən çətinliklər və ya anlaşılmazlıqlar da yarada bilər. Çünki hər bir deyim və ya atalar sözünün kökündə spesifik tarixi, dini və ya coğrafi bir kontekst yatır. Buna görə də, bəzi hallarda onların birbaşa tərcüməsi mənasız və ya çətdirici ola bilər. Məhz bu səbəbdən, tərcüməçilər və dil tədrisi mütəxəssisləri deyimləri öyrərkən ya onların ekvivalentini tapır, ya da izahlı şəkildə təqdim edirlər.

Sosiolinqvistik baxımdan da deyim və atalar sözləri xüsusi maraq doğurur. Onlar müəyyən bir sosial təbəqənin və ya yaş kateqoriyasının dilində daha çox rast gəlinə bilər. Məsələn, yaşlı nəsil nümayəndələri daha çox atalar sözlərinə istinad edərək danışirlər, gənclər isə bəzən bu ifadələrə müasir ton və ya yumor qatırlar. Bu proses dilin dinamikliyini, yəni daim dəyişməyə və adaptasiyaya məruz qaldığını göstərir. Texnologiyanın və sosial medianın inkişafı da bu sahədə öz təsirini göstərmişdir. Bu gün klassik deyimlərin bəzi hallarda “meme” formatında, bəzi hallarda isə ironik və ya dəyişdirilmiş formada internet mətnlərində yer aldığını görmək mümkündür. Məsələn, “Time is money” deyimini müxtəlif kontekstlərdə satirik, motivasiyaedici və ya kommersiya məqsədli şəkildə istifadə olunur. Atalar sözlərinin və deyimlərin istifadəsi həm də cinsiyyət, sosial status, mədəni oriyentasiya və s. kimi parametrlərlə şərtlənə bilər. Bəzi ifadələrdə qadın və ya kişi obrazı üzərində stereotiplər əks oluna bilər, bu isə müasir dövrdə bəzən tənqid hədəfi olur. Lakin belə halların öyrənilməsi eyni zamanda mədəniyyətin təkamülünün və ictimai münasibətlərin inkişaf prosesinin dərk edilməsində mühüm rol oynayır [2, s.25].

İngilis atalar sözləri və deyimləri əsrlərin sınağından keçmiş, cəmiyyətin müdrikliyini və mənəvi-mədəni irsini əks etdirən ifadələr toplusudur. Onların yaranması və işlənməsi insan təfəkkürünün inkişafı, həyat təcrübəsinin ümumiləşdirilməsi və sosial davranış normalarının formalaşdırılması ilə birbaşa əlaqədardır. Bu ifadələr sadəcə dil vahidləri deyil, həm də milli-mədəni kimliyin daşıyıcısıdır. İngilis dilində bu cür ifadələrin zənginliyi onun mədəni irsinin, dəyər sisteminin və estetik duyumunun göstəricisidir. Bu deyimlər həm gündəlik danışiq dilində, həm ədəbi yaradıcılıqda, həm də təhsil və kütləvi informasiya vasitələrində geniş yer almaqdadır. Onların funksional dəyəri yalnız kommunikativ deyil, həm də pedaqoji, estetik və ideoloji mahiyyət daşıyır. Məhz bu səbəbdən, ingilis dilindəki atalar sözləri və deyimlərin öyrənilməsi, təhlili və tətbiqi həm dil öyrənənlər, həm də dilin daxili dünyasına nüfuz etmək istəyənlər üçün olduqca vacibdir [3, s. 50].

Elmi yenilik. Məqalənin elmi yeniliyi ondan ibarətdir ki, burada ingilis atalar sözləri və deyimləri təkcə leksik-semantik baxımdan deyil, eyni zamanda onların tarixi-mədəni, pedaqoji və sosiolinqvistik aspektləri də sistemli şəkildə təhlil olunmuşdur. Əvvəlki araşdırmalardan fərqli olaraq, bu tədqiqatda deyim və atalar sözlərinin müasir texnoloji dövrdə – xüsusilə vizual mədəniyyət, sosial media və təhsil platformalarında işlənmə formaları da elmi əsaslarla analiz edilmişdir. Həmçinin frazeoloji vahidlərin kontekstdə funksional istifadəsi, onların dil və mədəniyyət arasında körpü rolu, eləcə də multikultural ünsiyyətdəki əhəmiyyəti yeni tədqiqat prizmalarından qiymətləndirilmişdir.

Tətbiqi əhəmiyyət. Məqalənin tətbiqi əhəmiyyəti ondan ibarətdir ki, bu araşdırma nəticəsində əldə olunan məlumatlar dil tədrisində, xüsusilə də ingilis dili öyrədilən pedaqoji mühitlərdə effektiv şəkildə tətbiq oluna bilər. Deyim və atalar sözlərinin müxtəlif yaş qruplarına, sosial təbəqələrə və tədris səviyyələrinə uyğun istifadəsi üzrə tövsiyələr, həm müəllimlər, həm də dərslik tərtib edən metodistlər üçün praktiki dəyərə malikdir. Bundan əlavə, tədqiqatın nəticələri tərcüməçilik, jurnalistika, mədəniyyətlərarası kommunikasiya və dilçilik sahələrində çalışan mütəxəssislərin fəaliyyətinə də istiqamətverici rol oynaya bilər. Frazoloji vahidlərin müxtəlif kontekstlərdə istifadəsinin təhlili, həmçinin sosiolinqvistik dəyişkənliklərin öyrənilməsi baxımından da tətbiqi dəyərə malikdir.

Elmi nəticə. İngilis atalar sözləri və deyimləri bəşəriyyətin uzunmüddətli həyat təcrübəsinin, mənəvi dəyərlərinin və sosial münasibətlər sisteminin formalaşmış ifadə forması kimi çıxış edir. Onlar sadəcə bir dil vahidi olaraq qalmayıb, eyni zamanda ingilis xalqının tarixi, dini, mədəni və ictimai dünyagörüşünün təcəssümü kimi qəbul olunur. Bu ifadələr ingilis dilinin zənginliyini və ifadə imkanlarını artırmaqla yanaşı, nitqin emosional və məntiqi təsir gücünü də yüksəldir. Tarixən müxtəlif dövrlərdə və sosial kontekstlərdə formalaşan bu deyimlər və atalar sözləri zamanla ədəbiyyat, təhsil, siyasət, biznes və kütləvi informasiya vasitələrində funksional olaraq istifadə edilmişdir. Müasir dövrdə isə onların aktuallığı daha da artmış, həm dil öyrənənlər, həm də ana dili daşıyıcıları üçün ünsiyyətin və təlimin əsas vasitələrindən birinə çevrilmişdir. Bu ifadələr insan psixologiyasına və sosial davranışlara təsir göstərmək, mənəvi prinsipləri təbliğ etmək, ümumbəşəri dəyərləri aşılaraq multikultural ünsiyyəti asanlaşdırmaq baxımından da əhəmiyyətlidir. Beləliklə, ingilis atalar sözləri və deyimləri sadəcə bir xalqın mədəni yaddaşının parçası deyil, həm də qloballaşan dünyada ümumbəşəri mənəvi irsin təmsilçisi kimi dəyərləndirilməlidir. Bu ifadələrin mənimsənilməsi həm dilin funksional aspektlərini, həm də onun ideoloji və estetik qatlarını dərinlən anlamak üçün mühüm vasitədir.

Ədəbiyyat

1. Atalar sözlərinin morfoloji səviyyədə variantları // Filologiya məsələləri. – Bakı: AMEA Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutu, – 2008.
2. İfadəli nitqin yaranmasında atalar sözləri və məsələlərin rolu // Filologiya məsələləri. – Bakı: AMEA Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutu. – 2017.
3. İngilis və Azərbaycan atalar sözlərində ellipsis transformasiyanın bir tipi kimi // – Bakı: Azərbaycanda Xarici Dillər. Elmi-metodik və ictimai publisistik jurnal, – 2014.
4. Marchand, H. The Categories and Types of Present-Day English Word-Formation, 2nd ed. / H. Marchand, – Wiesbaden, – 1969.

G.E. Tahirzadeh

The Purpose of Processing English Parables and Idioms

Summary

Proverbs and idioms are wise expressions that carry deep meanings in the language of every nation. In English, these expressions are instructive, generalize experience, and regulate social relations. They are used in everyday speech, literary, and journalistic texts, giving imagery and depth to speech. English proverbs cover various life events with short but meaningful expressions. They are formed over time and reflect the way of thinking of society. Idioms, on the other hand, have a figurative expression style and convey specific thoughts and feelings in context. For this reason, they are considered both difficult and interesting for language learners. These expressions make speech effective and memorable, add depth and cultural richness to the speaker's thoughts, and promote moral values. Thus, proverbs and idioms are valued not only as a part of language, but also as a part of culture. Studying these expressions in English provides both language skills and an understanding of the worldview of that people. From this perspective, studying them is of great importance for linguistic and cultural development.

Keywords: English proverbs, idioms, figurative expressions, metaphor, communication culture, cultural values, life experience, function of language

Г.Э.Тахирзаде

Цель обработки английских притч и идиомов

Резюме

Пословицы и поговорки – мудрые выражения, несущие глубокий смысл в языке каждого народа. В английском языке эти выражения носят рекомендательный характер, обобщают опыт и регулируют общественные отношения. Они используются в повседневной речи, литературных и публицистических текстах, придавая речи образность и глубину. Английские пословицы охватывают различные события жизни короткими, но содержательными выражениями. Они формируются с течением времени и отражают образ мышления общества. С другой стороны, идиомы имеют образный способ выражения и передают конкретные идеи и чувства в контексте. По этой причине он считается одновременно сложным и интересным для изучающих язык. Эти выражения делают речь эффективной и запоминающейся, добавляют глубину и культурное богатство мыслям говорящего и пропагандируют моральные ценности. Таким образом, пословицы и идиомы ценятся не только как часть языка, но и как часть культуры. Изучение этих выражений на английском языке способствует как развитию языковых навыков, так и пониманию мировоззрения этого народа. В связи с этим их изучение имеет большое значение для языкового и культурного развития.

Ключевые слова: английские пословицы, идиомы, образные выражения, метафора, культура общения, культурные ценности, жизненный опыт, функция языка

Rəyçi: filol.f.d. S.İ.Səlimova

Redaksiyaya daxil olub: 22.07.2025